

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

Lausunto

4.11.2020

VN/8261/2019
STM081:00/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Suomen nuoret lesket ry esittää lesken eläkkeeseen liittyvien rajoitusten poistamista ja yhtäläisen eläkeoikeuden takaamista kaikille leskille. Yhdistys ei myöskään kannata lakiesityksessä ollutta eläkkeiden määräaikaistamista.

Leskien yhdenvertainen kohtelu

Suomen nuoret lesket ry katsoo, että lakiesitys tällaisenaan ei edistä yhdenvertaisuutta. Jo perustuslakimme kieltää eriarvoisen kohtelun iän ja muun henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella, miksi tämä syrjintä siis sallittaisiin perhe-eläkelainsäädännössä?

Lakiesityksessä jäisi voimaan nykyiset rajoitukset, joiden mukaan nuorena ja lapsettomana puolisonsa menettäneet rajattaisiin edelleen eläkeoikeuden ulkopuolelle. Leskeneläke evätään lapsettomalta leskeltä kokonaan, jos leski on alle 50-vuotias, avioliitto on kestänyt alle 5 vuotta tai se on solmittu yli 50 -vuotiaana. Lapsettomuus eläkkeen eväämisen perusteena sekä avioliiton solmimisajankohtaan ja avioliiton kestoon liittyvät rajoitteet aiheuttavat sen, että lesket ovat keskenään monella tapaa eriarvoisessa asemassa. Nuori ikä ja lapsettomuus perusteena eläkkeen eväämiselle ovat syrjiviä. Tämä tuntuu erityisen kohtuuttomalta niistä leskistä, jotka surevat sitä, etteivät ehtineet saada lasta puolisonsa kanssa. Epäkohdan korjaamisessa ei ole kysymys taloudellisesti merkittävästä satsauksesta eläkeuudistuksen kokonaisuudessa, sillä keskimääräinen leskeneläke on alle 600 € kuukaudessa ja yli puolella leskeneläkkeen saajista eläke on vielä tätäkin pienempi. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 leskeksi jäi noin 500 alle 50-vuotiasta.

Lakiesityksessä leskeneläkettä kuvataan sopeutumisvaiheen tukena. Kriisitilanteen taloudellinen tuki auttaa sopeutumaan muuttuneeseen elämäntilanteeseen ja voi ennaltaehkäistä myös suuremmilta ongelmilta. Tämä tuen tarve ei ole riippuvainen lesken iästä ja perhemuodosta, vaan kaikilla leskillä on yhtäläinen tarve sopeutumisvaiheen tukeen.

Laki ei myöskään tunnista muuttuneita parisuhteen muotoja ja perhetilanteita. Avioliittoa on saattanut edeltää pitkä avoliitto, jossa eletään yhteistaloudessa saman tapaan kuin avioliitossakin molempien tuloihin turvaten. Tällä hetkellä avoliitto rinnastetaan avioliittoon muun muassa sosiaaliturvaan liittyen, miksei siis myös perhe-eläkkeessä? Avoliittojen ohella myös uusperheistä on tullut nykyään yleinen perhemuoto. Vaikka ehdotuksen mukaan avopuolisokin saisi tulevaisuudessa leskeneläkettä, mikäli tällä on edunjättäjän kanssa yhteinen alaikäinen lapsi, esitys ei kuitenkaan ota huomioon sitä, että myös uusperheessä eletään lapsiperhearkea yhteistaloudessa, vaikka lapset eivät olisikaan juridisesti yhteisiä.

Leskeneläkkeen määräaikaistaminen

Suomen nuoret lesket ry ei myöskään kannata leskeneläkkeen muuttamista määräaikaiseksi. Leskeneläkkeiden kaavamaisen määräaikaistamisen sijaan järjestelmässä tulisi huomioida lesken taloudellinen tilanne. Nykyjärjestelmässä on jo nyt vähennysmekanismi, jonka kautta leskeneläke on työikäisellä lähes aina määräaikainen. Niillä lapsettomilla leskillä, jotka eläkettä saavat, sitä vähennetään jo puolen vuoden jälkeen ja leskivanhemmilla nuorimman lapsen tullessa täysi-ikäiseksi. Näin eläke jää vähennysten jälkeen maksuun vain pienituloisille. Ilman leskeneläkettä tämä joukko ohjautuu yhteiskunnan muun sosiaaliturvan piiriin.

Kannatettavat asiat lakiesityksessä

Hyvää lakiesityksessä on se, että leskeneläkettä saisi jatkossa myös avopuoliso, jos hänellä on yhteisiä lapsia kuolleen puolison kanssa. Myös vanhemman menettäneen nuoren tilanne kohenisi, kun eläkettä maksettaisiin 20 ikävuoteen asti.

Suomen nuoret lesket ry esittää

- 1) lesken ikään, avioliiton kestoon ja avioliiton solmimisajankohtaan liittyvät rajoitukset poistetaan ja leskeneläke taataan kaikille leskille yhdenvertaisesti.
- 2) leskeneläkkeen kaavamaisesta määräaikaistamisesta luovutaan.

Miia Iivonen
vs. toiminnanjohtaja
Suomen nuoret lesket ry
044 300 6477